

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-06-8939 מ. נ' מ.

בפני כב' הש' מ. ברנט, אב"ד
כב' הש' צ. ויצמן
כב' הש' מ. בן ארי

המערער – י. מ

ע"י ב"כ ניסים שגב

נגד

המשיבה - ר. מ

ע"י ב"כ עו"ד דוריס גולשה-נצר

פסק דין

אקדמות מילין

לשתיים אנו נדרשים בנדון שעניינו בערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בראשון לציון (כב' הש' ח. שירה) מיום 14.5.20 (תה"ס 19-01-37687).
האחת - האם יש מקום להורות על חלוקת הפנסיה המוקדמת אותה מקבל המערער בשל מצבו הרפואי, כבר עתה, מעת קבלתה, או שיש להמתין עד למועד גיל פרישת החובה - 67?

השנייה – האם השכר הקובע לצורך שיעור הפנסיה המגיעה למשיבה הוא לפי שכרו של המערער במועד הקרע (30.5.05) או לפי שכרו במועד הפרישה בפועל (31.5.19)?

רקע עובדתי

1. הצדדים נישאו בחודש אוקטובר 1984 והתגרשו במהלך חודש מאי 2005.

ביום 12/2/07 הגיעו הצדדים להסכמות באשר לאופן חלוקת הזכויות הסוציאליות בניהם, הסכמות אלו אושרו ע"י בית משפט קמא וקיבלו תוקף של פסק דין (להלן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-06-8939 מ. נ' מ.

1 - פסק הדין). כך הוסכם על הצדדים כי מועד הקרע לצורך חישוב זכויותיהם
2 הרכושיות ואיזון המשאבים בניהם הוא 30.5.05 (להלן - מועד הקרע) וכן הוסכם כי :

4 "הפנסיה של הנתבע (= המערער - ה.ש), החסכוניות, הזכויות
5 הסוציאליות שיש למי מצדדים כפי שנצברו לצד מן הצדדים
6 עד היום הקובע ליום 30/5/05 יתחלקו (= כך במקור - הערה
7 שלנו) בין הצדדים בחלקים שווים במועד פדיונה של כל
8 זכות".

9
10 בהמשך לפסק הדין נחתמה ביום 25.1.11 פסיקתא הלשון -

11
12 "חסכוניות וזכויות סוציאליות או זכויות מכל מין וסוג שהוא
13 אשר ע"ש י. מ. ...כפי שנצברו מיום הנישואין ב 8.10.84 ועד
14 ליום הקובע...יתחלקו (כך במקור- הערה שלנו) בין המשיב
15 למבקשת הגב' ר. מ. בחלקים שווים במועד פדיונה של כל
16 זכות"

17
18 2. ביום 5.7.18 לקה המערער באירוע מוחי ולאחר תקופת שיקום חזר לעבודתו
19 בעירית חולון ביום 31.10.18 , ביום 31.5.19 הוצא המערער משירות העיריה
20 בתשלום גמלה בשיעור 60% בהתאם לשנות עבודתו, וזאת בשל מצב בריאותו
21 הלקוי.

22
23 3. בחודש 1/19 הגישה המשיבה לבית משפט קמא תביעה שכותרה "תביעה
24 לאכיפת ביצוע הוראות הסכם הגירושין" אליה צירפה אף את חוות דעת האקטואר
25 מר אבי יחזקאל, ובמסגרתה עתרה לאכוף את פסק הדין ולהורות על רישום
26 זכויותיה בפנסיה של המערער ע"פ הוראות החוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג
27 שנפרדו, התשע"ד-2014 (להלן- חוק חסכון פנסיוני), לכתב תביעתה צרפה המשיבה
28 פסיקות לחתימה. הנתבע לא הגיש כתב הגנה.

29
30 4. ביום 6.3.19, ומשלא הוגש כתב הגנה מטעם המערער, עתרה המשיבה
31 לקבלת פסק דין בהעדר הגנה ואולם בית המשפט מצא שלא ליתן פסק דין במעמד
32 צד אחד והורה על דיון בתביעה. ודוק, אף שכתב הגנה לא הוגש ע"י המערער לאורך
33 כל ההליך בבית משפט קמא, דן בית המשפט בטענותיו השונות כפי שהועלו במהלך

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-06-8939 מ. נ' מ.

1 ההליך על ידי בא כוחו בדרכים שונות ובכלל זה בדרך של הגשת בקשות דוגמת
2 "בקשה למתן הוראות בעניין חלוקת פנסיה עקב מחלה וזכויות סוציאליות"
3 שהוגשה ביום 14.7.19.

4 5. מכל מקום, ועל מנת לקצר בדברים, נאמר כי ביום 31.10.19 נחתמו בהסכמה
5 חלק מהפסיקות שהוגשו ע"י המשיבה ואולם נותרו מספר מחלוקות בין הצדדים,
6 כפי שיפורט להלן. מתוך שכן, ואחר שניתנה אפשרות למערער לחקור את
7 האקטואר, ניתנה החלטת בית משפט קמא לפיה –
8

9 "... הצדדים יגישו סיכומים, הסיכומים יהיו בפרשנות סעיף 14
10 (ב) (2), דהיינו האם פרישתו של המבקש בגין מצב בריאותי
11 לקוי מאפשרת גם לאשתו לשעבר לקבל את החלק שלה
12 בפנסיה על פי החוק לחלוקת חסכון פנסיוני בין בני זוג
13 שנפרדו, כבר עתה או רק במועד פרישתה. כמו כן, נשאלת
14 השאלה על פי איזה שכר נקבע השיעור היחסי המגיע לתובעת,
15 האם השכר על פי במועד הפרישה בפועל או על פי השכר
16 במועד הקרע" (הדגשה שלנו)
17

18 אחר שהצדדים הגישו סיכומיהם בשאלות הנזכרות, במסגרתם טען המערער כי יש
19 לדחות את מועד חלוקת הזכויות עד למועד פרישת החובה, היינו הגיעו לגיל 67
20 שנים, וכן לחשב את חלקה של המשיבה בזכויותיו על בסיס השכר אותו השתכר
21 במועד הקרע ואילו המשיבה טענה מנגד כי זכותה לקבל את חלקה בזכויות מרגע
22 פדיון, היינו מעת שהחל המערער לקבלן, וכי יש לחשבם לפי שכרו במועד זה ולא
23 לפי שכרו כפי שהיה במועד הקרע, ניתן פסק דינו של בית משפט קמא.
24

25 פסק דינו של בית משפט קמא
26

27 6. בית משפט קיבל את עיקר טענות המשיבה. בית המשפט הבהיר כי ע"פ
28 הוראת סעי' 14 (ב)(2) לחוק חסכון פנסיוני, במקרה של פרישה מוקדמת בשל מצב
29 רפואי יחולקו זכויות בן הזוג בקצבה החל ממועד פרישת החובה בלבד ואולם
30 הוראה זו יפה רק למי שמבקש כי הקצבה תשולם ע"י המבטח ע"פ הוראות החוק,
31 ואולם באפשרותו של בן הזוג לעתור לתשלום מוקדם מעת קבלת הגמלה ע"י בן
32 זוגו הגמלאי מכוח הדין המהותי בענייני חלוקת רכוש ואיזון משאבים בין בני זוג
33 שלא באמצעות החוק, כדוגמה בדרך של גבייה ישירה מבן הזוג באמצעות מנגנון

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 8939-06-20 מ. נ' מ.

1 ההוצאה לפועל, וזאת בהיסמך על פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין בע"מ
2 4860/16 פלונית נ. פלוני (2017) ופסיקה נוספת שניתנה בערכאות השונות.

3 בית המשפט דחה את טענת המערער כי בנדון כוונת הצדדים הייתה שקבלת
4 הפנסיה תחל אך ורק במועד הסטטוטורי ולא קודם לכן, וזאת נוכח הוראות פסק
5 הדין אשר אישר את הסכמות הצדדים על פיהן יחל התשלום לבן הזוג החל מ"מועד
6 פדיונה של כל זכות".

7 מתוך שכן הורה בית המשפט כי המשיבה זכאית לחלקה בפנסיה של המערער
8 ממועד פרישתו המוקדמת, ביום 31.5.19, ועד הגיעו לגיל 67 באמצעות ההוצל"פ,
9 כאשר חלקה באחוזים מתוך הפנסיה החודשית המשולמת הוא 26.6% (שיעור זה
10 נקבע בחוות דעת האקטואר ואינו במחלוקת בין הצדדים), ומאידך החל מגיל 67
11 תהא התובעת רשאית לקבל את חלקה בפנסיה בהתאם להוראות חוק חסכון פנסיוני ,
12 ישירות מהגוף המשלם.

13
14 7. בכל הקשור לסוגיית שיעור השכר הקובע, הבהיר בית המשפט כי כללו של
15 דבר הוא חישוב גובה הקצבה כפי שיעורה בעת הפרישה בפועל ולא כפי שיעורה
16 במועד הקרע, אלא אם כן קיימות נסיבות המצדיקות לחרוג מן הכלל.
17 על קביעותיו הנזכרות של בית משפט קמא הוגש ערעורו של המערער.

18
19 תמצית טענות המערער

20
21 8. בית משפט קמא לא שקל את השיקולים הרלבנטיים ולא התייחס לכלל
22 הנסיבות בנדון עת הורה על חיובו של המערער ממועד קבלת הפנסיה המוקדמת, כך
23 לא נשקל מצבו הרפואי של המערער והעובדה שאיבד את כושר עבודתו, שהמשיבה
24 עודה עובדת, מכוונת הצדדים לאחר את חלוקת הזכויות הפנסיוניות למועד
25 הפרישה הקבוע בדין, וכיוצ"ב.

26
27 9. בית המשפט התעלם מכך שהוראות חוק חסכון פנסיוני דוחות חלוקת פנסיה
28 מוקדמת בשל ליקוי רפואי למועד פרישת החובה.
29

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-06-8939 מ. נ' מ.

10. בית המשפט לא שקל כראוי את כלל הנסיבות הנדרשות בכל הקשור
לקביעת שיעור השכר הקובע, כך התעלם מתקופת הפירוד הארוכה בין הצדדים,
רכיבי השכר שנוספו לשכרו של המערער בתקופה זו, וכיוצ"ב.

תמצית טענות המשיבה

11. המערער התנהל בחוסר תום לב במהלך ההליך בבית משפט קמא תוך שאינו
מגיש כתב הגנה, מסתיר מהמשיבה כי הוא עומד לצאת לפנסיה מוקדמת ומציג מצג
כאילו הוא בוחן את קביעות חוות דעת המומחה שהוצג על ידה.

12. קביעותיו של בית משפט קמא, הן בכל הקשור למועד חלוקת הזכויות והן
בכל הקשור להיקפן, תואמות את הפסיקה הנוהגת ואשר עיקרה כי הוראות חוק
חסכון פנסיוני לא באו לשנות מהדין המהותי הקובע כי זכותו של בן זוג חלה גם על
תשלומים במסגרת פנסיה מוקדמת בשל ליקוי רפואי.

13. נסיבות הנדון מלמדות כי למערער יש רכוש וכספים מעבר לפנסיה החודשית
אותה הוא מקבל, שעה שהמשיבה, מאידך, פדתה את הזכויות הפנסיוניות
והסוציאליות שצברה במהלך חיי הנישואין של הצדדים והכניסה אותן למשק הבית
המשותף, מתוך שכך קביעותיו של בית משפט קמא הן ראויות וצודקות.

נקדים ונדון, אפוא, תחילה בהוראותיו של חוק חסכון פנסיוני ותכליתו ומתוך שכך
נבוא לסוגיות שבמחלוקת.

החוק לחלוקה פנסיונית מהותו ותכליתו

14. ביום 6.8.14 פורסם החוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו, תשע"ד-
2014. חקיקת החוק באה בעקבות המלצותיה של הועדה הציבורית ("ועדת שוחט")
לבחינת חלוקת זכויות פנסיה בין בני זוג שנפרדו. הקמתה של הועדה הורתה בצורך
לבצע התאמות בין דיני החיסכון הפנסיוני כפי שהתגבשו הן בפסיקה מתפתחת של
בתי המשפט והן בהוראות חוק מפורשות באשר לזוגות לגביהם חלה חזקת השיתוף
ובאשר לאלו לגביהם חל חוק יחסי ממון בין בני זוג התשל"ג-1973 (להלן- חוק יחסי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-06-8939 מ. נ' מ.

ממון; וראו לעניין זה – הוראת סע' 5 (ג) לחוק יחסי ממון; בג"ץ 7716/05 פלוני נ' פלוני, (2007); בע"מ 7272/10 פלונית נ' פלוני, פסקאות 5-6 לפסק דינה של השופטת ד' ברק-ארז (2014); רע"א 8791/00 שלם נ' טווינקו בע"מ, פסקה 13 לפסק דינו של הנשיא א' ברק (2006); ורבים אחרים), לבין דיני השיתוף הזוגי, וזאת נוכח הקשיים שחוו בני זוג אשר נפרדו במימוש פסקי דין שאיזנו את זכויות הפנסיה ביניהם.

מטרת החוק צוינה בגופו, כך בסע' 1 לו הובהר -

"מטרתו של חוק זה לקבוע הסדרים בעניין חלוקה של חיסכון פנסיוני בין חוסך ובין בן זוגו לשעבר כפי שנקבעה בפסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני, באמצעות גוף משלם לרבות גוף המשלם תשלומים לפי הסדר פנסיה תקציבית בחוק או לפי הסכם המאמץ את חוק הגמלאות, ובכלל זה גם חוק שירות הקבע גמלאות"

15. החוק, המבוסס על דו"ח הועדה, כולל שני חידושים מרכזיים: הראשון – עיגון זכותו העצמאית של בן הזוג לשעבר לקבל את חלקו בחיסכון הפנסיוני של בן זוגו החוסך ישירות מן הגוף המשלם וזאת בהתקיים תנאים שונים הקבועים בחוק. השני, שתחולתו תלויה אף היא בחלות תנאים מסוימים, עניינו בקביעת זכאותו של בן הזוג לשעבר לקצבת שאירים במקרה של מות בן הזוג החוסך.

החוק מתווה, אפוא, דרך לסיום ההתחשבנות הכלכלית בין בני הזוג עם מתן פסק הדין לחלוקת חסכוניהם הפנסיוניים, ומביא לצמצום הזדקקותם ההדדית של בני הזוג זה לזה לאחר הפירוד, כדי להקל על תשלום חיובי בן הזוג החוסך לבן הזוג לשעבר וכן יוצר בעבור בן הזוג לשעבר של החוסך זכות חוזית כלפי הגוף המשלם לקבל את חלקו בזכויות הפנסיה של החוסך (ראו לעניין זה – בע"מ 4860/16 - פלונית נ' פלוני, (2017); בג"ץ 7691/95 ח"כ שגיא נ' ממשלת ישראל, (1998); בג"ץ 8347/09 פלונית נ' הממונה על תשלום גמלאות בצה"ל, פסקה 20 לפסק דינו של השופט ח' מלצר (2015); עוד על הוראות החוק ראו ב' שרשבסקי ומ' קורנאלדי דיני משפחה – מהדורה חדשה, מעודכנת ומורחבת, כרך א', 466-446 (תשע"ה-2015); אריאל דרור חלוקת רכוש בהליך גירושין 388-369 (תשע"ה-2015)).

16. החוק מתנה את החלת ההסדרים המפורטים בו על בן הזוג לשעבר, אשר זכאותו לחלק מקצבת הפנסיה של בן זוגו החוסך נקבעה בפסק דין, בהגשת בקשה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-06-8939 מ. נ' מ.

1 לגוף המשלם לרשום ברישומיו את פרטי פסק הדין, שבגדרו קבע בית המשפט את
2 אופן חלוקת הזכויות הפנסיוניות בין הצדדים. ככל שימצא הגוף המשלם כי
3 מתקיימים לגבי פסק הדין התנאים הקבועים בסעי' 3 לחוק, ירשום ברישומיו הערה
4 בדבר קיומו של פסק הדין ופרטים שונים לגביו ויחלק את קצבאות הפנסיה לבני
5 הזוג על פי המנגנון הקבוע בחוק. בה בעת, רישום פסק הדין בגוף המשלם מונע מן
6 החוסך לבצע בכספי החיסכון הפנסיוני, פעולות חד-צדדיות העלולות לפגוע
7 בזכויותיו של בן זוגו לשעבר בקצבת הפנסיה.

8

9 17. החוק מבחין בין סוגי החסכונות הפנסיוניים למיניהם וקובע לגביהם מנגנוני
10 חלוקה שונים באמצעות הגופים המשלמים. כך באשר להסדרי חיסכון מסוג צבירת
11 זכויות, ובהם הסדר הפנסיה התקציבית (או "מעין תקציבית"), קובע החוק מנגנון
12 לפיו גם אחר הפירוד בין בני הזוג, ימשיך החיסכון הפנסיוני להיות רשום על שמו
13 של החוסך. אולם, ככל שיירשם פסק הדין בגוף המשלם, ייחנה בן הזוג לשעבר
14 מהגנות על חלקו בקצבת הפנסיה וזו תשתלם לו מדי חודש, עם גמילת הזכות,
15 ישירות על-ידי הגוף המשלם. מאידך, בכל הנוגע להסדרי חיסכון מסוג צבירת
16 כספים, קובע החוק מנגנון שבמסגרתו עם רישום פסק הדין בגוף המשלם, יפוצל
17 החיסכון הפנסיוני לשני חסכונות בעבור כל אחד מבני הזוג. במקרה כזה, כל אחד מן
18 הצדדים יהיה בעל מעמד עצמאי בחסכונו כלפי הגוף המשלם.

19

20 18. בנדון, כאמור – מחלוקתם של הצדדים צומצמה לשתי סוגיות בלבד – מועד
21 תחילת התשלום (האם ממועד פדיון הזכויות בפועל או מועד גיל הפרישה 67)
22 והיקף הזכויות (האם על פי שיעור השכר במועד הקרע או שיעור השכר במועד
23 הפרישה).

24 מיד יאמר, בשתי הסוגיות הנדרשות מצאנו לאמץ את קביעות בית משפט קמא.
25 להלן נימוקינו.

26

27 חלוקת פנסיה מוקדמת מטעמים של לקות גופנית ורפואית

28

29 19. נקדים ונאמר, בפסיקת בתי המשפט הובהר באופן חד משמעי כי הוראות
30 חוק חסכון פנסיוני אינן באות לשנות מן הדין המהותי אלא אך ורק לקבוע מנגנון

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-06-8939 מ. נ' מ.

הוראות טכני לתשלום ישיר באמצעות המבטח וזאת מבלי לבטל אפשרויות גבייה
חלופיות דוגמת מנגנון ההוצל"פ. כך הובהר ע"י כב' הש' א. רובינשטיין כי –

"...החשוב לעניינו הוא שהחוק אינו גורע משיקול דעתו של בית המשפט לחלק את החיסכון הפנסיוני בהתאם לאופן שימצא לנכון גם במקרה שבו מדובר בפרישה מוקדמת של החוסך בשל מצב בריאותי לקוי. סיכום עד כאן- אין בהוראות החוק לחלוקת חיסכון פנסיוני כדי לשנות מן האופן שבו איזנו עד כה בתי המשפט את הזכויות הפנסיוניות של בני זוג שנפרדו, והוא אינו מצמצם את שיקול דעתם הנרחב ביחס לקביעת הסדר איזון משאבים ומימוש השיתוף הזוגי...ככל שנוסחת האיזון שייקבע בית המשפט לא תעלה בקנה אחד עם הוראות החוק לחלוקה פנסיוני, לא תוכל חלוקת הזכויות להתבצע על פי הוראות החוק אולם פסק הדין יוכל לבוא על יישומו במישור יחסי בני הזוג בתחום האזרחי ה"רגיל" (הדגשה שלנו).

נקדים ונבחן, אפוא, את הוראות הדין באשר לחלוקת פנסיה מוקדמת ובכלל זה פנסיה מוקדמת בשל מצב רפואי בפסק בתי המשפט –

20. פנסיה וזכויות סוציאליות נקבעו בדין כזכויות כספיות אותן יש לאזן או לשותף, ע"פ העניין, בין בני זוג (וראו – סע' 5 (ג) לחוק יחסי ממון), הגיונה של ההלכה מובא בדבריו של פר' אריאל רוזן צבי בספרו על יחסי הממון בין בני זוג –

" האם יהיה זה מוצדק כי בן זוג אשר נישואיו נמשכו פרק זמן ארוך ברם הותרו לפני מימוש זכויות הפנסיה של האחר, ייצא וידיו על ראשו? במיוחד אמורים הדברים כאשר זכות זו הינה ה"נכס" העיקרי של המשפחה, בו הושקע חלק ניכר ממשאביה. השקעות כאלה יש לראות כמבוססות על תרומה שווה של שני בני הזוג. על בסיס כל אלה יש להעניק לכל אחד מבני הזוג חלק שווה בסכומי הפנסיה ובבטחון הכלכלי המוקנה על ידם. לצורך חלוקת נכסי השיתוף אין להפלות בין סוגים שונים של רכוש, שכל המייחד אותם הוא אופן ההשקעה. אין להתעלם גם מכך שאשה עקרת בית אינה זוכה לשום סוג של פנסיה ועל ידי כך מורע מצבה עם הגירושין" (אריאל רוזן צבי, יחסי ממון בין בני זוג, הוצאת מיקרושור, בעמ' 42-43)

ובספרו על דיני המשפחה בישראל הוא כותב –

"זכויות הפנסיה נחשבות לחלק בלתי נפרד מן התמורה שהעובד זכאי לה עקב עבודתו...כל אימת שהעבודה ופירות ההשתכרות הם רכוש בר חלוקה, ובדר"כ חלק מן השיתוף, אין טעם ואין

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-06-8939 מ. נ' מ.

הצדקה להוציא מן הכלל חלק מתנאי העבודה או
ההשתכרות... (אריאל רוזן צבי, דיני המשפחה בישראל – בין
קודש לחול, עמ' 487)

21. הדברים יפים אף בהתייחס לתשלומי פנסיה מוקדמת. "פנסיה מוקדמת"
היא תשלום חודשי שמשלם המעביד לעובד שפרש מעבודתו לפני הגיעו לגיל פנסיה
הקבוע בחוק ובתקנוני קרנות הפנסיה. התשלום משולם עד הגיעו של העובד לגיל
הפנסיה וממועד זה ואילך משולמת הפנסיה הרגילה.
בתמ"ש 14920/96 פלונית נ. אלמוני (1999) שעניינו בעובד שפרש פרישה מוקדמת
מהתעשייה האווירית וקיבל את תשלומי הפנסיה ע"י המעביד דרך מבטחים - הבהיר
כב' הש' גייפמן כי :

"הפנסיה הרגילה והפנסיה המוקדמת, היא מיונם המשפטי
לצרכים אחרים אשר יהא, הינם נכסי עתודה כלכלית של
המשפחה וברי חלוקה בין בני זוג. הפנסיה הרגילה והפנסיה
המוקדמת הן הטבות שנותן המעביד לעובד עם סיום יחסי
עבודה- עם הפרישה מהעבודה, והינם חלק מהרכוש המשותף
של בני הזוג"

כב' הש' ח. פורת, אשר ישב בערכאת הערעור על פסק הדין הנזכר, אימץ את
קביעותיו של כב' הש' גייפמן בסוגיה זו והבהיר כי יש לדחות טענות הבעל לפיהן יש
לראות בתשלום ששולם ע"י התעשייה האווירית מעין משכורת ולא פנסיה והבהיר,
בין השאר, כי –

"...אין שום חילוקי דעות שהבעל אינו עובד יותר של התעשייה
האווירית מיום שפרש לפנסיה מוקדמת... הוא אינו מתייצב
בשום מקום עבודה, הוא זכאי לעבוד בכל מקום שיחפץ ואין
עליו שום מגבלות ממקום עבודתו הקודם, ואין שום אפשרות
לראות בתשלומי הפנסיה המוקדמת כאילו היו תשלומי שכר או
משכורת, שהם אינם עתודה כלכלית אלא תשלומים שוטפים
שאינם מתחלקים כפי שמתחלקת פנסיה" (ע"מ (תל-אביב-יפו)
1122/99 - שאול שנהב נ' יונה שנהב (2000)).

בבע"מ 1018/04 פ. נ. א.פ. (2005) נדרש אף בית המשפט העליון לדון בעניינה של
פנסיה מוקדמת אשר שולמה לבעל אשר פוטר מעבודתו בשב"ס לאחר חמש שנות
עבודה בשל מצבו הבריאותי. בית המשפט קבע כי אין מדובר בפנסיה המשולמת
בשל נזקי גוף אלא בפנסיה רגילה אשר בשל הכרתו של הבעל כנכה קיצרה את
התקופה לה נדרש לצורך זכייה בה ולפיכך האשה זכאית למחצית הפנסיה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 20-06-8939 מ. נ' מ.

1
2 כך גם בתמ"ש (כ"ס) 29570/03 - פלונית נ' פלוני (2006) נקבע לגבי גמלאי אשר פרש
3 מעבודתי מטעמי בריאות כי "מצב בריאותו גרם להחשת תשלומי הפנסיה אך אין
4 מדובר בגמלה המשולמת בגין נכותו, לפיכך התובעת זכאית למחצית מסך זה".
5 22. מתוך שכך נמצאנו למדים שע"פ הוראות הדין המהותי זכאי בן הזוג לחלקו
6 של בן זוגו אף בקצבה המשתלמת לו בשל פרישה מוקדמת כתוצאה ממצב רפואי.
7 אכן לבית המשפט יש את שיקול הדעת שלא לאזן באופן רגיל של מחצה על מחצה
8 את הקצבה הנזכרת או לדחות את תשלומה ואולם זאת על פי הנסיבות שלפניו, כך,
9 כדוגמה, הדעת נותנת כי במקרה בו בן הזוג הנכה נשען על קצבה נמוכה מאוד ואילו
10 משנהו משתכר בשיעורים גבוהים מאוד יהא בית המשפט רשאי ע"פ שיקול דעתו
11 לדחות את מועד חלוקת הזכויות למועד מאוחר יותר, כדוגמה כאשר גם בן הזוג
12 השני יצא לפנסיה וכיוצ"ב וזאת מכוח סמכותו ע"פ סע' 8(2) לחוק יחסי ממון.
13

14 23. בנדון לא מצא בית משפט קמא לסטות מכללו של דבר והורה כי זכותה של
15 המשיבה לקבל את חלקה בקצבה המוקדמת אותה מקבל המערער מעת קבלת
16 הקצבה, נימוקה של קביעה זו הורתה בנסיבות העניין דנן.
17 כעולה מבחינת הראיות שהובאו לפני בית משפט קמא הרי שבידי המערער כספים
18 מעבר לפנסיה החודשית אותה הוא מקבל (בשיעור של כ – 6,200 ₪ לחודש) כך
19 הועבר לידיו סך של כ – 600,000 ₪ (וראו דברי ב"כ המערער בדיון קדם הערעור –
20 "הטענה שהוא קיבל מליון שקלים אינה נכונה והוא קיבל בערך 800,000 שקל
21 ומתוכם היא קיבלה לפי החלוקה 200,000 שקל בערך..." עמ' 2, ש' 6 לפר' מיום
22 2.8.20), מאידך המשיבה במהלך חייהם המשותפים של הצדדים פדתה מעת לעת את
23 הזכויות הפנסיוניות שצברה במקומות העבודה בהם עבדה והכניסה אותן למשק
24 הבית המשותף, למעשה ע"פ טענת המשיבה שלא נסתרה, הרי שכעת בגיל 59 אין
25 לה זכויות סוציאליות שכן היא פדתה אותן לטובת משק הבית המשותף לצדדים,
26 זולת ביטוח פרטי שעשתה בחברת הפניקס אשר יניב לה גמלה חודשית של פחות
27 מ-1,000 ₪ בהגיעה לגיל 70 בלבד (ראו נספח י"ב לתיק המוצגים של המשיבה).
28

29 24. אך יותר מכך, הצדדים עצמם הסכימו כי יחלקו בגמלה שתשתלם ב"מועד
30 פדיונה של כל זכות", רוצה לומר הוסכם על ידם באופן ברור כי מיד בעת תשלום

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 8939-06-20 מ. נ' מ.

הזכות היא תחולק בין הצדדים ללא המתנה לגיל פרישה קבוע של 67, שהרי אם לא כך היו מציינים באופן ברור כי מועד תחילת חלוקת הגמלאות יהא אך ורק במועד גיל הפרישה החוקי. כך, כדוגמה, בעניין עמ"ש (ת"א) 35049-10-16 פלוני נ. פלונית (2019) הבהיר בית המשפט כי מעת שקבעו בני זוג כי הזכויות הפנסיוניות יחולקו בהגיעו של החוסך לגיל 43 הרי שהסכמתם היא הקובעת, לא כן בעניין דנן בו לא הוגבל מועד חלוקת הזכויות לגיל מסוים אלא למועד קבלת הזכויות בפועל.

25. אכן ע"פ הוראת חוק חסכון פנסיוני לא ניתן לחלק או לדרוש מהמעביד את זכויות בן הזוג בפנסיה מוקדמת מעת קבלתן אלא רק ממועד פרישת החובה ואולם, כפי שהבהרנו, לעיל אין בהוראות החוק לאיין את הדין המהותי וכי זכותו של בן הזוג שלא לפעול במתווה החוק ולגבות זכויותיו ע"פ דין במנגנון חלופי, דוגמת הליכי הוצל"פ. ושוב נביא מלשונו של כב' הש' רובינשטיין –

"כשלעצמי סבורני, כי המחוקק לא ביקש לשנות מן הדין המהותי גם בעניין זה. לשיטתי, וכפי שהוטעם, כוחה של ההבחנה שמבצע סע' 14(ב)(2) בין כספים המשתלמים בפנסיה מוקדמת לכאלה המשתלמים עם יציאתו של העובד לפנסיה בגיל הפרישה, יפה רק ביחס לשאלה אם יוכל בן הזוג לשעבר של החוסך לקבל את חלקו מקצבת החוסך באמצעות הגוף המשלם בהתאם למנגנון הקבוע בחוק. אכן ביסוד סע' 14(ב)(2) לחוק מונחת התפיסה, כי קצבת הפנסיה המשתלמת בפרישה מוקדמת בשל מצב בריאותי לקוי, כמוה כתחליף שכר עבודה לחוסך עד לגיל פרישה, אשר הוא, כשלעצמו, אינו נכס בר חלוקה... ואולם, אין בתפיסה זו כדי לשנות מן הדין המהותי, שכפי שיפורט מכיר עקרונית, בשים לב לנסיבות, בקצבת הפנסיה המוקדמת כנכס בר איזון..." (הדגשה שלנו)

לפיכך מצאנו לדחות טענות המערער לעניין זה.

השכר הקובע לחישוב גובה הקצבה

26. כפי שהובהר בפסיקת בתי המשפט אף עניין קביעת השכר הקובע לקצבה נתון לשיקול דעתו של בית המשפט. בכל הקשור ליישום הוראות החוק לחסכון פנסיוני הרי שחוק זה קובע ככלל את השכר במועד הפרישה כשכר הקובע, כך עולה מהוראת סע' 3(1) (א) לחוק –

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 8939-06-20 מ. נ' מ.

1 (א) אם החיסכון הפנסיוני הוא באמצעות קופת גמל לקצבה או
2 באמצעות צבירת זכויות לפי הסדר פנסיה תקציבית – נקבע
3 בפסק הדין כי התקופה המשותפת מסתיימת לא יאוחר ממועד
4 הפירוד, וכן כי קצבת הפרישה תחולק בין החוסך ובין בן זוגו
5 לשעבר באופן שהשיעור להעברה יהיה שיעור קבע מסך קצבת
6 הפרישה שהיתה משולמת לחוסך אילולא ההעברה האמורה
7 והשיעור האמור אינו עולה על מחצית מהשיעור המשותף;

8
9 מכל מקום, גם אם יש שיקול דעת לבית המשפט לשנות את שיעור השכר הקובע
10 למועד מוקדם למועד הפרישה, הרי שעל הטוען זאת להביא נימוקים משמעותיים
11 המצדיקים זאת ובנדון – אין.

12
13 אמנם לטענת המערער יש להתחשב בתקופה המשמעותית שחלפה מאז פירוד
14 הצדדים למועד קבלת הגמלה כ – 15 שנה, אלא שמנגד לכך עומדת תקופת נישואין
15 ארוכה ומשמעותית של 21 שנה, במסגרתה נצברו זכויות הפנסיה של המערער.

16
17 בעניין עמ"ש (מחוזי – חיפה) 50188-02-17 מ. נ. ג. מ. (2018) הובהר כי קביעת
18 שיעור השכר הקובע לפנסיה נתונה לשיקול דעתו של בית המשפט ובכלל זה יבחן,
19 בין השאר את משך הנישואים, מחד, ואת משך תקופת הזמן שחלפה ממועד הקרע
20 ועד למועד תחילת קבלת התשלומים הפנסיוניים, מאידך, ובלשונו של בית המשפט
21 באותו ענין –

22 "השיקולים שעל בית המשפט לשקול יהיו תקופת הנישואין –
23 ככל שהיא ממושכת, הנטייה תהיה לאימוץ השכר בעת
24 הפרישה, משזו מקימה מעין חזקה בדבר תרומה בלתי מבוטלת
25 של בן הזוג להתפתחותו המקצועית של בן הזוג האחר. כמו כן
26 לדעתי, יש להתחשב במשך תקופת הצבירה לאחר מועד הקרע,
27 וככל שזו ארוכה יותר כך יש לפנות לשכר במועד הקרע". (ועוד
28 ראו לעניין זה דברי כב' הש' י. שנלר בעמ"ש ת"א 3069-05-10
29 פלוני נ. פלונית (2011))

30
31 ואולם לא זו בלבד שבנדון עסקינן בזכויות אשר נצברו משך תקופת נישואין ארוכה
32 מאוד (בענין עמ"ש 3069-05-10 הנ"ל ראה בית המשפט תקופת נישואים של תשע
33 שנים כתקופה ארוכה המצדיקה תשלום זכויות לפי השכר במועד הפרישה) הרי
34 שבנדון עיון בהרכב שכרו של המערער במועד הקרע ובעת הפרישה מלמד כי
35 תוספות השכר אותן קיבל המערער עיקרן בכך שהתמיד במקום עבודתו ולא מעבר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 8939-06-20 מ. נ' מ.

לכך (היינו תוספות ותק), לפיכך אין זה ראוי לסטות מכללו של דבר לפיו יחושב שיעור הפנסיה על בסיס השכר בעת הפרישה או קבלת הגמלה. כך ראוי לתת את שימת הלב לכך שמדמיות השכר אותן צירף המערער עצמו לסיכומיו בבית משפט קמא עולה כי שכרו נכון למועד הקרע בהצמדה למדד מגיע לסך של 10,307 ₪ ואילו שכרו במועד תחילת קבלת הגמלה הוא 14,037 ₪, וכי עליה זו בשכר דומה למעשה לעליה הרגילה במשק של השכר הממוצע, עניין המשקף עליה רגילה בשכרו של שכיר (ע"פ טבלאות הלשכה לסטטיסטיקה, השכר הממוצע של עובדים שכירים במשק עמד על 7,140 ₪ במועד הקרע ו- 10,477 ₪ במועד קבלת הגמלה ¹ - ראו באתר https://old.cbs.gov.il/reader/cw_usr_view_SHTML?ID=329), ואם כן לא מדובר בעליה מיוחדת שעניינה בהישג מסוים שהושג ע"י המערער בתקופת עבודה לאחר מועד הקרע, ממילא אין מקום לחרוג מהכלל הקובע את השכר בעת פרישה כשכר הראוי, וכפי שניסח את הדברים בית המשפט בעניין 3069-05-10 הנ"ל, המערער "לא עמד בנטל המוטל עליו להוכיח ניתוק בין הקידום לאחר הפירוד לבין תקופת הנישואין". כמו כן, יש לקחת בשיקול הדעת בנדון את העובדה שהמשיבה, כאמור, הכניסה את כל הפנסיה שצברה עד למועד הקרע למשק הבית המשותף של הצדדים.

מכלל האמור מצאנו לדחות את טענות המערער אף לעניין זה.

27. סוף דבר – הערעור נדחה.

בהתחשב במצבו הבריאותי של המערער חיובו בהוצאות משפט יעמוד על 7,000 ₪ בלבד אשר ישולמו מתוך הערבון שהופקד על ידו לצרכי ערעור זה. יתרת הערבון תושב לידי במערער באמצעות בא כוחו.

28. ניתן לפרסום ללא פרטי שמות הצדדים.

ניתן היום, כ"ה חשוון תשפ"א, 12 נובמבר 2020, בהעדר הצדדים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 8939-06-20 מ. נ' מ.

מרב בן-ארי, שופטת

צבי ויצמן, שופט

מיכל ברנט, שופטת
אב"ד

1